

کنوانسیون سازمان ملل متحد در مورد تغییرات آب و هوا و کنفرانس اعضا (COP)

COP29
Baku
Azerbaijan
In Solidarity
for a Green World

فاطمه شهرابی مقدم

دانشجوی کارشناسی ارشد ارزیابی و
آمایش سرزمین

کلمات کلیدی: COP۲۹، کنفرانس اعضا، تغییرات
اقلیمی، تغییرات آب و هوا، COP

ماده ۲: در این ماده هدف نهایی کنوانسیون تشریح شده است.

ماده ۳: در این ماده مواردی جهت راهنمایی اعضا در جهت دستیابی به اهداف آورده شده است.

ماده ۴: در این ماده تعهدات کشورهای کاملاً شرح داده شده است.

ماده ۵ و ۶: در این ماده به تحقیقات، مشاهده منظم و آموزش، تربیت و آگاهی عمومی اشاره شده است.

ماده ۷: تاسیس کنفرانس اعضا (COP) به عنوان بالاترین مقام کنوانسیون. وظایفی مانند بررسی دوره‌ای تعهدات اعضا، ارزیابی اجرای کنوانسیون و ... برای کنفرانس اعضا مشخص شده است.

ماده ۸: طبق این ماده، جهت تسهیل ارتباط اعضا، دبیرخانه کنوانسیون تشکیل می‌شود.

ماده ۱۷: این ماده به پروتکل‌ها می‌پردازد. یکی از مهم‌ترین پروتکل‌ها در این کنوانسیون پروتکل کیوتو است.

سایر مواد به روش‌های اجرایی و اداری کنوانسیون می‌پردازد (شامخی، ۱۳۹۷).

در سال‌های اخیر، تغییرات اقلیمی به عنوان یکی از مهم‌ترین چالش‌های جهانی مطرح شده است، اهمیت این مسئله به دلیل تأثیر فعالیت‌های انسانی بر تشدید این تغییرات و قرار گرفتن جوامع، در معرض خطرات ناشی از آن‌هاست. دانشمندان علت اصلی این تغییرات را افزایش میزان گازهای گلخانه‌ای در مقایسه با یک قرن گذشته می‌دانند. تغییرات اقلیمی عمدتاً با افزایش دمای کره زمین شناخته می‌شوند. از جمله پیامدهای مهم این تغییرات می‌توان به ذوب یخ‌های قطبی، بالا آمدن سطح دریاها، خشکسالی‌های طولانی، کاهش منابع آبی، بروز طوفان‌ها و سیلاب‌های ناگهانی، نوسانات شدید دما، افزایش ریزگردها و آلودگی هوا اشاره کرد (مقبلی دامنه و ثنائی نژاد، ۱۳۹۵).

گازهای گلخانه‌ای طبیعی مانند: بخار آب، CO₂، متان، N₂O و گازهایی مانند: هالوکربن‌ها (CFCs، HFCs، HCFCs) و هگزا فلوراید گوگرد (SF₆)، پدیده گلخانه‌ای را تشدید می‌کنند. شدت افزایش گازهای گلخانه‌ای در دهه‌های اخیر افزایش پیدا کرده است.

در سال ۱۹۸۹ هیأت بین دولتها (IPCC^۱) تشکیل و در سال ۱۹۹۲ کنوانسیون تغییر آب و هوا را امضا کرد. در روز ۶ خردادماه ۱۳۷۵ نیز مجلس شورای اسلامی، الحاق ایران به این کنوانسیون را تصویب کرد (شامخی، ۱۳۹۷). دولت ایران در سال ۱۳۸۴ به پروتکل کیوتو و در سال ۱۳۸۶ نیز به کنوانسیون وین و پروتکل مونترال پیوست (حاج زاده، ۱۳۹۹).

شرح مختصری از کنوانسیون:

ماده ۱۵: در این ماده آثار سوء تغییرات آب‌وهوا، تغییر آب‌وهوا، گازهای گلخانه‌ای، مخزن، کانون جذب و منبع تعریف می‌شود.

1) Intergovernmental Panel on Climate Change

■ کنفرانس احزاب (COP)

COP عالی‌ترین مرجع تصمیم‌گیری کنوانسیون است. همه کشورهای عضو کنوانسیون در COP نمایندده دارند، که در آن اجرای کنوانسیون و سایر اسناد قانونی را که در COP تصویب می‌شود بررسی کرده و تصمیمات لازم برای ترویج اجرای مؤثر کنوانسیون، از جمله ترتیبات سازمانی و اداری را اتخاذ می‌کنند.

یک وظیفه کلیدی برای COP بررسی ارتباطات ملی و فهرست‌های انتشار گازهای گلخانه‌ای است که توسط کشورهای ارائه شده است. براساس این اطلاعات، COP تأثیرات اقداماتی که توسط کشورها انجام شده و پیشرفت‌های حاصل شده در دستیابی به هدف نهایی کنوانسیون را ارزیابی می‌کند (UNFCCC, ۲۰۲۴).

COP هر سال برگزار می‌شود، مگر اینکه تصمیم دیگری توسط طرفین گرفته شود. اولین جلسه COP در مارس ۱۹۹۵ در برلین، آلمان برگزار شد. COP در بن، محل دبیرخانه، تشکیل می‌شود، مگر اینکه کشور دیگری پیشنهاد میزبانی دهد. ریاست COP بین پنج منطقه شناخته‌شده سازمان ملل یعنی آفریقا، آسیا، آمریکای لاتین و کارائیب، اروپا مرکزی و شرقی و اروپا غربی و ... جابه‌جا می‌شود (UNFCCC, ۲۰۲۴).

جدول ۱- زمان و مکان برگزاری COP طی سال‌های گذشته (UNFCCC, ۲۰۲۴)

محل برگزاری	تاریخ برگزاری	شماره COP	موضوع
باکو- آذربایجان	نوامبر ۲۰۲۴	COP۲۹	-
دبی، امارات متحده عربی	نوامبر تا دسامبر ۲۰۲۳	COP۲۸	ادامه مذاکرات برای تحقق اهداف توافق پاریس و بررسی پیشرفت‌های کشورها در زمینه کاهش گازهای گلخانه‌ای.
شرم الشيخ، مصر	نوامبر ۲۰۲۲	COP۲۷	تمرکز بر کمک به کشورهای آسیب‌دیده از تغییرات اقلیمی و تأمین مالی برای اقدامات اقلیمی
گلاسکو، پادشاهی متحده بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی	اکتبر تا نوامبر ۲۰۲۱	COP۲۶	تأکید بر ضرورت تسریع در کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و تعهد کشورهای مختلف برای افزایش اقدامات اقلیمی.
مادرید، اسپانیا	دسامبر ۲۰۱۹	COP۲۵	بحث درباره بازارهای کربن و تعهدات کشورهای مختلف
کاتوویتس، لهستان	دسامبر ۲۰۱۸	COP۲۴	تصویب «قواعد کاتوویتس» برای اجرای توافق پاریس
بن، آلمان	نوامبر ۲۰۱۷	COP۲۳	ادامه مذاکرات درباره جزئیات توافق پاریس و تأکید بر نیاز به عمل فوری
مراکش- مراکش	نوامبر ۲۰۱۶	COP۲۲	پیگیری اجرای توافق پاریس و بحث درباره سازوکارهای مالی
پاریس، فرانسه	نوامبر ۲۰۱۵	COP۲۱	تصویب توافق پاریس که هدف آن محدود کردن افزایش دمای جهانی به زیر ۲ درجه سانتی‌گراد (تلاش زیادی انجام خواهد شد که آن را تا ۱٫۵ درجه محدود سازند) نسبت به سطح پیش از صنعتی شدن بود. این توافق به کشورهای شرکت‌کننده اجازه می‌دهد تا اهداف کاهش گازهای گلخانه‌ای خود را تعیین کنند.
لیما، پرو	دسامبر ۲۰۱۴	COP۲۰	تصویب «نقشه راه لیما» برای مذاکرات آینده
ورشو، لهستان	نوامبر ۲۰۱۳	COP۱۹	تأکید بر نیاز به اقدام فوری و افزایش تعهدات کشورهای مختلف.
دوحه، قطر	نوامبر ۲۰۱۲	COP۱۸	تمدید پروتکل کیوتو و توافق بر سر جزئیات اجرایی

محل برگزاری	تاریخ برگزاری	شماره COP	موضوع
دوربان، آفریقای جنوبی	نوامبر ۲۰۱۱	COP۱۷	تمدید دوره دوم تعهدات پروتکل کیوتو، تأسیس «پلتفرم دوربان» برای مذاکرات درباره توافق جدید، تأسیس صندوق سبز آب و هوایی، ایجاد کمیته و شبکه تکنولوژی جهت انتقال تکنولوژی
کانکون، مکزیک	نوامبر ۲۰۱۰	COP۱۶	تصویب توافق کانکون برای تقویت همکاری‌ها و اقدامات اقلیمی
کپنهاگ، دانمارک	دسامبر ۲۰۰۹	COP۱۵	تلاش برای دستیابی به توافق جهانی جدید پس از پروتکل کیوتو. این کنفرانس به دلیل عدم توافق کلی، نقدهای زیادی را به همراه داشت. تنها سند مورد توافق، به نام توافق کپنهاگ است که تعهد آور حقوقی نیست.
پوزنان، لهستان	دسامبر ۲۰۰۸	COP۱۴	ادامه مذاکرات بالی و تأکید بر نیاز به اقدام
بالی، اندونزی	دسامبر ۲۰۰۷	COP۱۳	آغاز مذاکرات برای توافق جهانی جدید پس از پروتکل کیوتو، تمرکز بر روی مفاهیم همکاری‌های بلند مدت، پذیرش نقشه راه بالی
نایروبی، کنیا	نوامبر ۲۰۰۶	COP۱۲	تأکید بر نقش کشورهای در حال توسعه و کمک‌های مالی
مونترال، کانادا	دسامبر ۲۰۰۵	COP۱۱	تأسیس کمیته‌ای برای بررسی اجرای پروتکل کیوتو و آغاز مذاکرات برای توافق بعدی.
بوئنوس آیرس، آرژانتین	دسامبر ۲۰۰۴	COP۱۰	-
میلان، ایتالیا	دسامبر ۲۰۰۳	COP۹	تمرکز بر کاهش گازهای گلخانه‌ای و تأکید بر نقش فناوری‌های جدید.
دهلی نو، هندوستان	اکتبر ۲۰۰۲	COP۸	-
مراکش، مراکش	اکتبر ۲۰۰۱	COP۷	تصویب توافقات مراکش برای تسهیل اجرای پروتکل کیوتو، تأسیس صندوق ویژه تغییر آب‌وهوا
بن، آلمان	جولای ۲۰۰۱	COP۲-۶	تمرکز بر جزئیات اجرایی پروتکل کیوتو و ایجاد سازوکارهای مالی
بوئنوس آیرس، آرژانتین	نوامبر ۱۹۹۸	COP۴	-
کیوتو، ژاپن	دسامبر ۱۹۹۷	COP۳	تصویب پروتکل کیوتو که کشورهای صنعتی را ملزم به کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای کرد. این پروتکل در سال ۲۰۰۵ به مرحله اجرا درآمد. از نوآوری‌های کلیدی پروتکل کیوتو می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: نخست، تمرکز و نظارت بر گازهایی که در پروتکل مونترال ذکر نشده‌اند؛ دوم، توسعه و توضیح روش‌های نظارت بر گزارش‌های ملی کشورهای عضو؛ و سوم، مشخص کردن سهم دقیق هر یک از اعضا در کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای.
ژنو، سوئیس	۱۹۹۶	COP۲	بررسی پیشرفت‌ها و نیاز به اقدامات بیشتر برای اجرای کنوانسیون
برلین، آلمان	مارس ۱۹۹۵	COP۱	تمرکز بر ایجاد سازوکارهایی برای کاهش گازهای گلخانه‌ای و آغاز مذاکرات برای پروتکل کیوتو.

بیست‌ونهمین نشست کنفرانس اعضای کنوانسیون چارچوب سازمان ملل متحد در مورد تغییرات اقلیمی (COP۲۹) در تاریخ ۲۲۱۱-۲۰۲۴ نوامبر در باکو، پایتخت جمهوری آذربایجان، برگزار خواهد شد. علاوه بر منطقه آبی، مرکز مذاکره رسمی که توسط UNFCCC مدیریت می‌شود، COP۲۹ دارای یک منطقه سبز نیز خواهد بود.

ابتکارات انتقال انرژی سبز آذربایجان

آذربایجان متعهد به توسعه پتانسیل انرژی تجدیدپذیر خود است که بخش مهمی از برنامه کشور برای کاهش ۴۰ درصدی انتشار گازهای گلخانه‌ای تا سال ۲۰۵۰ به شمار می‌آید. این کشور قصد دارد ظرفیت تولید انرژی تجدیدپذیر را تا سال ۲۰۳۰ به ۳۰ درصد افزایش دهد و سیستم انرژی موجود خود را متنوع کند تا به رهبری در زمینه انرژی سبز تبدیل شود. آذربایجان متعهد است که با ارائه الگو، پیشرو باشد و در تلاش است تا اهداف ملی خود را با توافق ۱.۵ درجه همسو کند (۲۰۲۴، az.cop29).

تاریخچه COP نشان‌دهنده تلاش‌های جهانی برای مقابله با تغییرات آب و هوایی و نیاز به همکاری بین‌المللی برای دستیابی به اهداف اقلیمی است. هر ساله، این کنفرانس‌ها فرصتی برای کشورهای مختلف فراهم می‌کنند تا تجربیات خود را به اشتراک بگذارند و راهکارهای جدیدی برای چالش‌های اقلیمی پیدا کنند.

منابع:

۱. شامخی، تقی. ۱۳۹۷. قوانین و مدیریت منابع طبیعی (جنگل‌ها و مراتع). انتشارات دانشگاه تهران، تهران، ۶۰۰ ص.
۲. مقبلی، دامنه؛ ثنائی نژاد. ۱۳۹۵. بررسی کنفرانس‌های مربوط به کنوانسیون تغییر اقلیم سازمان ملل. دومین کنفرانس علوم، مهندسی و فناوری‌های محیط زیست، دانشگاه تهران، تهران، ۱ و ۲ خرداد.
۳. حاج زاده، هادی. ۱۳۹۹. تحلیلی بر الزامات حقوقی مقابله با تغییرات اقلیمی از منظر معاهدات بین‌المللی و قوانین داخلی. نشریه پژوهش‌های تغییرات آب‌وهوایی، سال اول، شماره دوم، تابستان. ص ۵۵-۷۸.

4. Cop29.az.2024. In Solidarity for a Green World.

Available at: <https://cop29.az/en/home>

5. UNFCCC.2024. Supreme Bodies. Available at:

<https://unfccc.int/process/bodies/supreme-bodies/conference-of-the-parties-cop>

منطقه سبز که توسط ریاست COP29 سازماندهی و مدیریت می‌شود، بر مشارکت جامعه، راه حل‌های تکنولوژیکی و همکاری جهانی متمرکز است. منطقه سبز طیف متنوعی از ذینفعان، از جمله نمایندگان دولت و بخش خصوصی، رسانه‌ها، دانشگاهیان، کارشناسان، جوامع محلی، سازمان‌های جامعه مدنی، و نمایندگانی از منطقه آبی را گرد هم خواهد آورد (۲۰۲۴، az.cop29).

باکو اعلام کرده است طی تفاهم‌نامه‌ای که میان شرکت عملیاتی آذربایجان و نیروگاه انرژی سبز LLC زیر مجموعه Azerenerji OJSC امضا شده، ورزشگاه باکو، محل برگزاری COP29، در سراسر کنفرانس به‌طور کامل از منابع انرژی تجدیدپذیر تأمین می‌شود (۲۰۲۴، az.cop29). جمهوری آذربایجان چهارچوب اقدامات خود را به صورت زیر تعریف کرده است (۲۰۲۴، az.cop29).

هدف ثابت

همه ما وظیفه اخلاقی داریم که از رسیدن میانگین دما به دمای بیش از حد هدف، یعنی دمای ۱/۵ درجه سانتی‌گراد خودداری کنیم. اولویت ثابت ما کاهش عمیق، سریع و پایدار انتشار گازها برای تحت کنترل نگه داشتن دما و ماندن در زیر ۱/۵ درجه سانتی‌گراد است (۲۰۲۴، az.cop29).

تقویت بلندپروازی و انجام اقدامات

طرح ریاست COP29 مبتنی بر دو ستون موازی است. رکن اول عناصر کلیدی را ترکیب می‌کند تا اطمینان حاصل شود که همه طرف‌ها به برنامه‌های بلندپروازانه ملی و شفافیت متعهد هستند. رکن دوم - «انجام اقدامات» - نقش حیاتی سرمایه‌گذاری را منعکس می‌کند که ابزاری کلیدی برای تبدیل جاه‌طلبی به عمل و کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای، انطباق با تغییرات آب و هوا و ترمیم خسارت‌ها و آسیب‌ها است (۲۰۲۴، az.cop29).

فرآیند فراگیر برای نتایج فراگیر

ریاست COP29 به دقت به طیف وسیعی از ذینفعان بین‌المللی گوش می‌دهد و با آنها در ارتباط است. این ریاست در تلاش است تا اطمینان حاصل کند که صدای همه شنیده می‌شود و دیدگاه‌ها مورد توجه قرار می‌گیرند تا نتایج فراگیر بر اساس راه‌حل‌های مشترک ارائه شود (۲۰۲۴، az.cop29).

United Nations
Climate Change

